

MEMO / 17 mei 2013

Europese LGBT-enquête van het FRA

Dit is een kort overzicht van enkele bevindingen. De voornaamste constatering en relevante grafieken en standpunten vindt u in het overzichtsverslag ('At a glance'). Het 'Main results report' bevat alle bevindingen.

1. Waarom en op welke manier is de Europese LGBT-enquête uitgevoerd?

Het FRA heeft op verzoek van de Europese Commissie in alle EU-lidstaten en Kroatië een online-enquête uitgevoerd over onder meer discriminatie en haatzaaiende uitingen tegen LGBT's en over andere kwesties. De enquête bestond uit een grootschalige empirische-gegevensverzameling en richtte zich op mensen van 18 jaar en ouder in alle EU-lidstaten en Kroatië die zichzelf als lesbisch, homoseksueel, biseksueel of transseksueel beschouwen. De anonieme enquête is online beschikbaar gesteld in alle 23 officiële EU-talen (behalve in het Iers), evenals in het Catalaans, Kroatisch, Luxemburgs, Russisch en Turks. Het FRA heeft de enquête opgezet en deze werd van april tot juli 2012 uitgevoerd door Gallup Europe in partnerschap met ILGA-Europe ([International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association](#)), die de opdracht van het FRA daarvoor hadden verworven via een openbare aanbesteding. ILGA-Europe, de Europese koepelorganisatie van LGBT-organisaties uit het maatschappelijke middenveld, ondersteunde de werkzaamheden met haar nationale deskundigen.

De resultaten weerspiegelen de ervaringen van ruim 93 000 personen die de vragenlijst hebben ingevuld. Hoewel de gegevens niet representatief zijn voor alle LGBT's in de EU, vormen de deelnemers een zeer grote groep, en gaat het hier om de veruit grootste verzameling empirische informatie over dit onderwerp in Europa tot nu toe. Deze brede en omvangrijke enquête over ervaringen van LGBT's in de EU en Kroatië heeft vrij uiteenlopende standpunten, gedragingen en houdingen van LGBT-groepen opgeleverd en biedt mogelijkheden voor een gedetailleerde analyse van de gegevens. Meer informatie is te vinden in het [technisch verslag](#).

2. Welke vragen werden in de enquête gesteld?

Respondenten werden gevraagd naar hun ervaringen met discriminatie, geweld en intimidatie op het werk, in het onderwijs, in de gezondheidszorg, bij sociale dienstverlening en op openbare plekken als cafés en restaurants, banken en winkels. De vragen hadden betrekking op rechten die worden beschermd door EU-wetgeving en andere internationale normen. Wanneer respondenten melding maakten van ervaringen, werd naar meer details gevraagd. De lijst bevatte ook vragen aan respondenten over belangrijke elementen van hun dagelijks leven en vroeg bovendien om een beoordeling van de houding van het publiek tegenover LGBT's, de zichtbaarheid van LGBT's in het openbare leven, en negatieve reacties van het algemene publiek. Transseksuelen kregen ook

specifieke vragen voorgelegd over toegang tot specifieke gezondheidszorg voor transseksuelen en hun ervaringen met het veranderen van de geslachtsaanduiding in officiële documenten.

Daarnaast werd een groot aantal sociaal-demografische gegevens verzameld, zoals de opleidingsachtergrond van respondenten, hun arbeidspositie, burgerlijke staat, ouderlijke staat en inkomen.

3. Hoe vaak komt discriminatie op grond van seksuele geaardheid of genderidentiteit voor?

Ongeveer de helft van alle respondenten gaf aan dat zij zich in het jaar voorafgaand aan de enquête persoonlijk gediscrimineerd of geïntimideerd hadden gevoeld op grond van hun seksuele geaardheid. Lesbiennes (55%), jonge respondenten (in de leeftijd van 18–24 jaar) (57%) en mensen met de laagste inkomens (52%) gaven dit het vaakst aan.

Een op de vijf respondenten die **een baan hadden en/of werkzoekend waren** in het jaar voorafgaand aan de enquête, voelde zich gediscrimineerd. Voor transseksuele respondenten was dat een op de drie. In ieder land waar de enquête werd gehouden, was twee derde van de respondenten getuige geweest van negatieve opmerkingen of negatief gedrag tegenover een LGBT-collega op het werk.

Een derde van de respondenten zei zich als LGBT persoonlijk gediscrimineerd te voelen op ten minste een van de volgende gebieden: huisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, sociale dienstverlening, en toegang tot waren en diensten.

4. Hoe hebben LGBT's hun schooltijd ervaren?

Gedurende de schooltijd tot hun 18e deden 2 op de 3 LGBT-respondenten op school net alsof zij geen LGBT waren. Ten minste 60% gaf aan op school persoonlijk te maken te hebben gehad met negatieve opmerkingen of negatief gedrag omdat ze LGBT waren, terwijl ruim 80% van alle respondenten in elke LGBT-groep en in ieder land getuige was geweest van negatieve opmerkingen of negatief gedrag omdat een medeleerling werd verondersteld LGBT te zijn. Twee derde zei dat deze opmerkingen of dit gedrag vaak of altijd tijdens school hadden plaatsgevonden. Twee derde zei ook op school vaak of altijd te hebben verborgen LGBT te zijn. Dit gold met name voor homo- en biseksuele mannen.

5. Hoe vaak komen haatmisdrijven tegen LGBT's voor?

Van alle respondenten gaf 26% aan in de afgelopen vijf jaar te zijn aangevallen of bedreigd met geweld. Onder transseksuele respondenten ligt dit percentage zelfs op 35%. Van degenen die in het afgelopen jaar geweld hebben ervaren, zei 59% dat de laatste aanval of bedreiging met geweld plaatsvond op grond van het vermoeden dat zij LGBT waren. In het jaar voorafgaand aan de enquête was 19% slachtoffer van intimidatie waarvan deze slachtoffers dachten dat deze het gevolg was van het vermoeden dat zij LBTG waren.

Incidenten vonden meestal buitenshuis op openbare plaatsen plaats en werden gepleegd door meer dan één persoon, meestal mannen die het slachtoffer niet kende. Zeven procent van de meest recente voorvallen van geweld in het afgelopen jaar werd gepleegd door een familielid of een lid van het huishouden van het slachtoffer.

Ongeveer 3 op de 10 transeksuele respondenten gaven aan in het afgelopen jaar meer dan drie keer slachtoffer te zijn geweest van geweld of te zijn bedreigd.

6. Hoe voelen LGBT's zich behandeld door de samenleving?

De EU berust op waarden als gelijkheid en respect, maar toch was driekwart van alle LGBT-respondenten van mening dat discriminatie op basis van de seksuele geaardheid van een persoon veel voorkomt in het land waarin zij leven. Hier volgen enkele voorbeelden van hoe het is om LGBT te zijn:

- 48% is naar familieleden toe open over hun LGBT-identiteit, maar 28% vertelt dit niet of slechts aan enkele vrienden. Slechts 21% spreekt hierover met collega's op het werk of op school.
- Bijna de helft van alle respondenten is van mening dat politici in het land waar zij wonen veelvuldig kwetsend taalgebruik jegens LGBT's bezigen.
- Twee derde vermijdt in het openbaar hand in hand te lopen met een partner van hetzelfde geslacht uit angst te worden aangevallen, bedreigd of geïntimideerd. Drie kwart van de homo- en biseksuele mannelijke respondenten durft dit niet.
- De helft van alle respondenten vermijdt bepaalde plekken uit angst te worden aangevallen, bedreigd of geïntimideerd omdat zij LGBT zijn. Dit geldt in het bijzonder voor het openbaar vervoer, op straat of in andere openbare plaatsen, en in openbare gebouwen.
- Van alle groepen zeggen transeksuele respondenten het vaakst dat zij zich persoonlijk gediscrimineerd hebben gevoeld of geweld hebben ervaren.

7. Wat kan worden gedaan om gelijkheid en respect voor LGBT's te bevorderen?

Het EU-recht beschermt tegen discriminatie op grond van seksuele geaardheid op het werk, maar toch wordt daar nog altijd gediscrimineerd. Om hier verandering in te brengen zou de EU verschillende wettelijke en beleidsinstrumenten kunnen gebruiken voor de ontwikkeling van **systematische initiatieven ter bestrijding van discriminatie** op grond van seksuele geaardheid en genderidentiteit. Ook de lidstaten zelf zouden de uitkomsten van de enquête moeten gebruiken voor de verdere ontwikkeling en implementatie van relevant beleid en het toezicht hierop. EU-lidstaten die specifieke LGBT-actieplannen hebben opgezet of deze hebben geïntegreerd in nationale actieplannen met betrekking tot de rechten van de mens, kunnen gebruik maken van landspecifieke gegevens om hun acties verder vorm te geven.

Gelijke bescherming tegen discriminatie in alle EU-lidstaten zou aanzienlijk worden bevorderd als **maatregelen tegen discriminatie zouden worden uitgebreid tot buiten het terrein van de werkgelegenheid**. De 'horizontale richtlijn' die de EU heeft voorgesteld, zou het beginsel van gelijke behandeling uitbreiden naar het terrein van religie, geloof, handicap, leeftijd en seksuele geaardheid.

Wat betreft de schoolomgeving zouden de lidstaten moeten toewerken naar een **omgeving die veilig en ondersteunend is voor LGBT-jongeren** en waar ze niet worden gepest en uitgesloten. Dit omvat ook bewustmaking van leraren en leerlingen om respect en begrip te bevorderen, en om hen te leren hoe LGBT-problemen in de klas moeten worden aangepakt, bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat objectieve informatie over seksuele geaardheid, genderidentiteit en genderexpressie wordt opgenomen in het lesprogramma en in de lerarenopleiding. Overheden en scholen zouden ook beleid tegen homofobie en transfobie moeten opzetten.

Volgens de bevindingen doen LGBT's vaak geen aangifte van voorvallen van discriminatie, omdat zij denken dat toch niets zal veranderen (60% van de respondenten) of omdat zij niet weten hoe of waar zij aangifte kunnen doen (30%). Bijna de helft van de respondenten deed geen aangifte van haatmisdrijven omdat zij dachten dat de politie niets zou doen. Dergelijke patronen komen ook naar voren uit FRA's [werk met andere groepen](#) (zoals minderheden en migranten). Europese en nationale wetgeving zouden bescherming moeten bieden tegen homofobe en transfobe haatzaaiende uitingen en haatmisdrijven. Rechtsbewustzijn en middelen om discriminatie en door haat ingegeven geweld te melden, zouden moeten worden bevorderd. Daarnaast zouden lidstaten **het verschijnsel dat te weinig aangifte wordt gedaan, moeten aanpakken** door instanties voor gelijke behandeling en andere nationale klachtenmechanismen te ondersteunen bij de bewustmaking van discriminatie en van acties die LGBT's kunnen ondernemen. De lidstaten zouden ook rechtshandavingsambtenaren moeten trainen in de manier waarop ze moeten reageren op LGBT-problemen, of organisaties van het maatschappelijke middenveld moeten aanmoedigen namens de slachtoffers aangifte te doen. Om lidstaten te helpen passende actie te ondernemen zouden ook gegevens over haatmisdrijven, waaronder de beweegredenen achter de misdaad, moeten worden geregistreerd. De EU en de lidstaten zouden zich ook specifiek moeten richten op homofobe en transfobe **haatzaaiende uitingen en haatmisdrijven en deze wettelijk strafbaar moeten stellen**.

8. Overige werkzaamheden van het FRA inzake de rechten van LGBT's

Op verzoek van het Europees Parlement onderzoek te doen naar discriminatie van LGBT's en homofobie in de EU, ging het FRA in 2007 van start met zijn werkzaamheden op het gebied van de grondrechten van LGBT's.

- In 2008 deed het FRA verslag van de [wettelijke situatie van LGBT's](#) in de EU. Dit verslag is [in 2010 bijgewerkt](#).
- In een verslag uit 2009 wordt aandacht besteed aan de [maatschappelijke situatie van LGBT's](#) in de EU.
- In 2011 is een [samenvatting van de sociaal-juridische bevindingen](#) uitgegeven, met een analyse van trends, uitdagingen en veelbelovende praktijken. In deze samenvatting werden de verschillen onder de aandacht gebracht die in de EU bestaan in termen van bescherming tegen discriminatie van LGBT's.
- Momenteel houdt het agentschap zich bezig met [het interviewen van overheden en leraren, rechtshandavingspersoneel en personeel in de gezondheidszorg over de grondrechten van LGBT's](#), waarbij het zich met name richt op werkgelegenheid, onderwijs, gezondheid, rechtshandhaving en overheidsbeleid.

De resultaten zijn [online te raadplegen](#) en zijn opgenomen in twee verslagen die beschikbaar zijn op de FRA-website:

[Europese LGBT-enquête: overzicht](#)

[Technisch verslag](#)

Informatie over de werkzaamheden van het FRA op het gebied van de rechten van LGBT's en daarmee verband houdende publicaties zijn te vinden op: <http://fra.europa.eu/en/theme/lgbt>

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het mediateam van het FRA:

E-mail: media@fra.europa.eu / Tel.: +43 1 58030-858